

Súd: Správny súd v Bratislave
Spisová značka: BA-7Sa/83/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1016201315
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 07. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viktória Kurucová
ECLI: ECLI:SK:SpSBA:2024:1016201315.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správny súd v Bratislave v konaní pred sudkyňou JUDr. Viktóriou Kurucovou, v právnej veci žalobcu: A. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XX, C., právne zastúpený Steiner & Associates s.r.o., sídlom Plávkova 2, Košice, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, so sídlom ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o správnej žalobe v sociálnych veciach, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. XXXXX-X/XXXX-XX zo dňa XX.XX.XXXX takto

rozhodol:

I. Správny súd v Bratislave z r u š u j e rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie č. XXXXX-X/XXXX-XX zo dňa XX.XX.XXXX a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

II. Správny súd v Bratislave p r i z n á v a žalobcovi voči žalovanej právo na úplnú náhradu trov prvostupňového a kasačného konania.

odôvodnenie:

I. Administratívne konanie

1. Z obsahu administratívneho spisu žalovaného súd zistil, že Sociálna poisťovňa – pobočka Bratislava (ďalej len „správny orgán prvého stupňa“) rozhodnutím č. XXX-XXXXXXXXXX-XXXX/XX zo dňa XX.XX.XXXX predpísala žalobcovi penále za obdobie august 2004 až december 2008 v sume 1563,43 Eur vypočítané z dlžnej sumy poistného na starobné dôchodkové poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie a poistného do rezervného fondu solidarity vo výške 0,05% z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne, do dňa začatia kontroly. Neoddeliteľnou súčasťou rozhodnutia bola aj príloha obsahujúca výpočet a celkovú výšku penále za dané obdobie. Uvedené rozhodnutie správny orgán prvého stupňa odôvodnil tým, že žalobca ako samostatne zárobkovo činná osoba neodviedol poistné a príspevky za dané obdobie včas, a preto bol správny orgán prvého stupňa povinný predpísať žalobcovi penále podľa ustanovenia § 240 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“).

2. Proti vyššie uvedenému rozhodnutiu správneho orgánu prvého stupňa podal žalobca odvolanie zo dňa 03.06.2015, v ktorom namietal najmä rozpor postupu správneho orgánu prvého stupňa s ustanovením § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení a skutočnosť, že došlo k uzavretiu dohody o novácii medzi ním a Sociálnou poisťovňou.

3. O podanom odvolaní rozhodla Sociálna poisťovňa – ústredie (ďalej len ako „žalovaná“) rozhodnutím č. XXXXX-X/XXXX-XX zo dňa XX.XX.XXXX tak, že napadnuté rozhodnutia správneho orgánu prvého stupňa zrušila a vec mu vrátila na ďalšie konanie. Rozhodnutie odôvodnila tým, že penále bolo účastníkovi konania napadnutým rozhodnutím predpísané na základe nesprávne zisteného stavu veci, pretože účastník bol v predmetnom období povinný platiť aj poistné na invalidné poistenie, pričom táto skutočnosť nebola v napadnutom rozhodnutí zohľadnená. Zároveň uviedla, že sa nestotožňuje s právnym názorom žalobcu, týkajúcim sa výkladu ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom

poistení a že podľa jej názoru dlžník musí uhradiť v termíne do 30.04.2010 všetky dlžné sumy poistného a príspevkov za obdobie pred 01.01.2010, aby bolo možné uplatniť tzv. generálny pardon.

4. Prvostupňovým rozhodnutím č. XXX-XXXXXXXXXX-XXXX/XX zo dňa XX.XX.XXXX, vychádzajúc z ustanovení § 143 ods. 1 a § 240 zákona o sociálnom poistení, správny orgán opätovne vo veci rozhodol a predpísal žalobcovi za obdobie august 2004 až december 2008 penále v sume 2387,53 EUR, vypočítané zo sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné dôchodkové poistenie a príspevkov/povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné sporenie poistného do rezervného fondu solidarity vo výške 0,05% z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne, do dňa začatia kontroly (ďalej ako „prvostupňové rozhodnutie“). Podrobný rozpis poistného a príspevkov zaplatených po dni ich splatnosti, dlžná suma poistného a príspevkov, dátum splatnosti poistného a príspevkov, dátum zaplatenia poistného a príspevkov, počet dní omeškania a predpísané penále za jednotlivé mesiace tvorí prílohu prvostupňového rozhodnutia.

5. Žalobca v odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu zo dňa 25.02.2016 žiadal, aby odvolací orgán prvostupňové rozhodnutie zrušil v celom rozsahu. Odvolanie odôvodnil tým, že správny orgán prvého stupňa pri predpisovaní penále postupoval v rozpore so zákonom, keď pri rozhodovaní nevezal do úvahy ustanovenie § 293bl a § 240 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, poukázal na to, že správny orgán prvého stupňa neprihliadol na uzavretú dohodu o novácii záväzku žalobcu a ďalej že ho správny orgán prvého stupňa uviedol do omylu ohľadom jeho povinností v súvislosti s úhradou dlžného poistného. Podľa názoru žalobcu postup správneho orgánu prvého stupňa bol v rozpore s ustanoveniami zákona o sociálnom poistení a správny orgán prvého stupňa tiež nevezal do úvahy premlčanie časti predpísaného penále.

6. Žalovaná rozhodnutím č. XXXXX-X/XXXX-XX zo dňa XX.XX.XXXX zmenila prvostupňové rozhodnutie tak, že uznala námietku premlčania práva predpísať penále, ktoré sa viaže na poistné a príspevky za obdobie august až december 2004 a január až apríl 2005 a prvostupňové rozhodnutie zmenila tak, že penále predpísala len za obdobie máj 2005 až december 2008 v sume 1996,44 EUR a v tomto zmysle upravila aj prílohu prvostupňového rozhodnutia. V ostatnom odvolanie zamietla a prvostupňové rozhodnutie potvrdila (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“). Napadnuté rozhodnutie žalovaná odôvodnila tým, že dlžné poistné a príspevky za obdobie august 2004 až december 2008, predpísané rozhodnutím č. XXX-XXXXXXXXXX-XXXX/XX zo dňa XX.XX.XXXX, právoplatným a vykonateľným dňa 26.10.2009, žalobca zaplatil po častiach podľa uznania dlhu, t. j. po lehote ich splatnosti. Podľa názoru žalovanej omeškanie s platením poistného a príspevkov nezaničí stanovením dodatočnej lehoty na ich zaplatenie ani stanovením harmonogramu splátok, ale až ich zaplatením. Poukázala na to, že žalovaná nemá možnosť, ale zákonnú povinnosť predpísať penále v prípade omeškania platiteľa poistného a príspevkov s ich platením a že nie je povinná upozorňovať platiteľov poistného a príspevkov na právne následky nesplnenia odvodovej povinnosti. Žalovaná tiež uviedla, že nebola povinná žalobcu poučiť v súvislosti s návrhom „uznania dlhu“ o tom, že nárok na penále si v budúcnosti uplatní odo dňa splatnosti poistného a príspevkov do dňa ich zaplatenia, nie do dňa predchádzajúceho uznaniu dlhu. Žalovaná v odôvodnení napadnutého rozhodnutia ďalej uviedla, že sa nestotožňuje s právnym názorom, že splnenie podmienok podľa ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení je potrebné posudzovať za každý mesiac zvlášť. Účelom uvedeného zákonného ustanovenia bolo motivovať platiteľov poistného a príspevkov, aby vyrovnali do 30.04.2010 všetky dlžné sumy. Podľa názoru žalovanej rozsudky súdov nie sú pre ňu všeobecne právne záväzné, sú pre ňu záväzné iba v konkrétnej veci, a preto zastáva názor, že žalobca nespĺňa podmienky „generálneho pardonu“ ani za časť predpísaného penále. Poukazujúc na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 7Sžso/28/2013 zo dňa 28.05.2014 uviedla, že ak platiteľ poistného celé dlžné poistné nezaplatil v lehote do 30.04.2021 podľa ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení, následne už nie sú zákonné prostriedky predpísané penále odpustiť resp. znížiť, inak by sa uvedené zákonné ustanovenie minulo svojmu cieľu. Námietku premlčania zohľadnila žalovaná ku dňu 13.05.2015, kedy začalo konanie vo veci predpísania penále prvý krát a uznala ju za obdobie august 2004 až apríl 2005.

II. Správna žaloba

7. Správnu žalobou zo dňa 11.07.2016, doručenu Krajskému súdu v Bratislave dňa 18.07.2016 sa žalobca domáhal, aby súd podľa ustanovenia § 191 ods. 1 písm. c) zrušil napadnuté rozhodnutie, vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie a žalobcovi priznal plnú náhradu trov právneho zastúpenia.

8. Žalobca žalobu odôvodnil tým, že žalovaná postupovala v rozpore s ustanovením § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení, pretože mu predpísala penále aj za dlžné poistné, ktoré však bolo uhradené pred 30. aprílom 2010. Poukázal tiež na to, že už v odvolacom konaní tvrdil, že žalovaná vo svojom rozhodnutí nezohľadnila ustanovenia § 240 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, keďže mu predpísala

penále z dlžnej sumy vo vyššej výške, než bola samotná dlžná suma poistného, z ktorej sa penále predpisuje.

9. Žalobca uviedol, že nespochybňuje skutočnosť, že poistné za obdobie august 2004 – august 2005, za ktoré mu bolo predpísané penále, bolo uhradené s oneskorením, ale preukázateľne do 30.04.2010. Nesúhlasí s právnym názorom žalovanej, že tzv. generálny pardon je možné uplatniť iba v prípade, ak dlžník uhradil všetky sumy poistného a príspevkov za obdobie pred 01.01.2010 do 30.04.2010. Poukázal tiež na skutočnosť, že o povinnosti zaplatiť poistné na invalidné poistenie za obdobie august 2004 – december 2008 sa dozvedel až z prvostupňového rozhodnutia, teda až 13.02.2016. Za správny a ústavne konformný výklad ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení pokladá ten, podľa ktorého povinnosť nepredpísať penále alebo predpísané penále odpustiť sa viaže iba na dlžné poistné a príspevky za obdobie pred 01.01.2010, ktoré boli zaplatené do 30.04.2010 t. j. na skutočne uhradené dlžné poistné a príspevky, nie na všetky dlžné sumy za uvedené obdobie. Žalobca dal v tejto súvislosti súdu do pozornosti rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 9Sžo/54/2013 zo dňa 25.02.2015 a nález Ústavného súdu SR, II. ÚS 50/01 zo dňa 11.10.2001.

III. Vyjadrenie žalovanej

10. Vo vyjadrení žalovanej k žalobe zo dňa 30.09.2016 žalovaná žiadala, aby súd žalobu zamietol. Uviedla, že sa pridrižiava skutkových a právnych dôvodov uvedených v napadnutom rozhodnutí, ktoré je vecne totožné s prvostupňovým rozhodnutím a má za to, že napadnuté rozhodnutia sú zákonné a vecne správne.

11. Žalovaná k námietkam žalobcu proti napadnutému rozhodnutiu v správnej žalobe uviedla, že podľa zákona o sociálnom poistení a zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 43/2004 Z. z.“) je každá samostatne zárobkovo činná osoba povinná platiť riadne a včas poistné a príspevky s poukázaním na zákonom stanovenú lehotu splatnosti poistného a príspevkov (8. deň nasledujúceho kalendárneho mesiaca). Poukázala tiež na to, že žalovaná je povinná v prípade oneskorenej úhrady poistného a príspevkov podľa ustanovenia § 240 ods. 1 zákona o sociálnom poistení predpísať penále vo výške 0,05% z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti. Pri predpísaní penále žalobcovi žalovaná vychádzala z dlžnej sumy poistného a príspevkov za sporné obdobie, ktoré žalobca uhradil po lehote splatnosti resp. ktoré v deň splatnosti poistného a príspevkov neuhradil.

12. Žalovaná vo vyjadrení k žalobe vyjadrila nesúhlas s názorom žalobcu, týkajúcim sa výkladu ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Podľa názoru žalovanej základnou podmienkou pre odpustenie povinnosti zaplatiť penále je uhradenie všetkých dlžných súm poistného a príspevkov za obdobie pred 01.01.2010 najneskôr do 30.04.2010. Žalovaná vyjadrila názor, že úmyslom zákonodarcu bolo zabezpečiť, aby všetky povinné subjekty splnili všetky svoje záväzky voči žalovanej, iný výklad by sa prial zákonu, poukazujúc na Spoločnú správu výborov Národnej rady SR č. 1830/2009 zo dňa 01.12.2009, nálezy Ústavného súdu SR, sp. zn. IV. ÚS 71/2013 a sp. zn. II. ÚS 341/07, rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 7Sžo/29/2013 zo dňa 28.05.2014 a ďalšie rozsudky krajských súdov v obdobných veciach. Uviedla, že výklad prezentovaný žalobcom by znamenal, že povinné subjekty, ktoré by neuhradili všetky dlžné sumy, by boli neoprávnene zvýhodnené oproti tým povinným subjektom, ktoré by uhradili všetky dlžné sumy do 30.04.2010. Žalobca podľa názoru žalovanej nesplnil podmienky na odpustenie povinnosti zaplatiť predpísané penále podľa ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení, pretože nezaplatil všetky dlžné sumy poistného a príspevkov za obdobie pred 01.01.2010 najneskôr do 30.04.2010.

13. Na druhej strane žalovaná uviedla, že pripúšťa, že na problematiku výkladu § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení nie je v rozhodovacej praxi súdov jednoznačný názor. Poukázala však na to, že rozhodnutie súdu v individuálnej veci nemá všeobecne záväzný charakter, rovnako ho nemá ani súdne rozhodnutie zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov SR a že nemá vedomosť o tom, že by niektorý z rozsudkov Najvyššieho súdu SR v obdobnej veci bol zverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov SR.

14. K námietke nezákonnosti napadnutého rozhodnutia pre rozpor s ustanovením § 240 ods. 2 zákona o sociálnom poistení uviedla, že predpísané penále nemôže presiahnuť dlžnú sumu poistného a príspevkov za kontrolované obdobie. Poistné je legislatívna skratka podľa ustanovenia § 129 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, ktorá nahrádza pojem „poistné na nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie, poistné na invalidné poistenie, poistné na úrazové poistenie, poistné na garančné poistenie, poistné na poistenie v nezamestnanosti a poistné do rezervného fondu solidarity“. Ustanovenie § 240 ods. 2 zákona o sociálnom poistení sa aplikuje na celú dlžnú sumu poistného, zahŕňajúcu všetky uvedené druhy poistného. Predpísaná suma penále bola v prípade žalobcu nižšia ako dlžná suma poistného a príspevkov.

15. V závere vyjadrenia žalovaná poukázala na zákonnú domnienku všeobecnej známosti právnych predpisov zverejnených v Zbierke zákonov SR a z toho vyplývajúcu povinnosť pre žalobcu poznať a plniť svoje odvodové povinnosti.

IV. Ďalšie vyjadrenia účastníkov konania

16. Žalobca vo vyjadrení k vyjadreniu žalovanej (replike) zo dňa 30.11.2016 uviedol, že zotrúva na podanej žalobe. Za podstatu sporu považuje posúdenie podmienok pre uplatnenie ustanovenia § 293bl zákona o sociálnom poistení a nesúhlasí s interpretáciou prezentovanou žalovanou. Žalobca je presvedčený, že ak by zákonodarca mal zámer naviazať uplatnenie generálneho pardonu na podmienku zaplata celého dlžného poistného a príspevkov, bol by v tom zmysle právnou normu formuloval. Poukázal na to, že samotná žalovaná uviedla, že na problematiku výkladu ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení nie je v rozhodovacej praxi súdov jednoznačný názor. Žalobca sa pridŕža názorov vyjadrených v rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 7Sžso/29/2013 zo dňa 28.05.2014, sp. zn. 9Sžo/54/2013 zo dňa 25.02.2015, ktoré podľa jeho názoru majú prednosť pred staršou judikatúrou a sú výsledkom prebiehajúceho vývoja judikatúry v danej oblasti.

17. Žalovaná sa napriek výzve k vyjadreniu žalobcu zo dňa 30.11.2016 nevyjadřila.

V. Priebeh doterajšieho súdneho konania

18. Krajský súd v Bratislave rozsudkom, č. k. 4Sa/12/2016-52 zo dňa 05.12.2018 žalobu ako nedôvodnú zamietol a žalobcovi nepriznal právo na náhradu trov konania. Súd sa stotožnil s názorom žalovanej, že podľa ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení pre neuplatnenie penále resp. odpustenie povinnosti uhradiť už predpísané penále je potrebné, aby dlžník zaplatil do 30.04.2010 všetky svoje nesplnené a splatné dlhy voči žalovanej za obdobie pred 01.01.2010. Súd ďalej poukázal na to, že uznanie dlhu (§ 558 OZ) nie je nováciou záväzku (§ 570 OZ), ako to prezentoval žalobca. Ani námietku rozporu napadnutého rozhodnutia s ustanovením § 240 ods. 2 zákona o sociálnom poistení neuznal súd ako dôvodnú, keďže pod pojmom „poistné“ je potrebné rozumieť sumu poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie, poistného na invalidné poistenie, poistného na úrazové poistenie, poistného na garančné poistenie, poistného na poistenie v nezamestnanosti a poistného do rezervného fondu solidarity – ide teda o všetky sumy všetkých poistných odvodov v ich súčte. Predpísané penále preto nie je možné rozčleňovať podľa jednotlivých druhov poistných odvodov a z takéhoto rozčleňovania vyvodzovať rozpor s § 240 ods. 2 zákona o sociálnom poistení.

19. Proti tomuto rozsudku podal žalobca včas kasačnú sťažnosť zo dňa 25.01.2019, ktorou žiadal, aby kasačný súd v súlade s ustanovením § 462 ods. 2 SSP napadnutý rozsudok zmenil a zrušil napadnuté rozhodnutie žalovanej. Najvyšší súd SR rozsudkom, č. k. 7Sžsk/15/2019-103 zo dňa 20.05.2020 rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k. 4Sa/12/2016-52 zo dňa 05.12.2018 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení poukázal najmä na povinnosť správneho súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť zákonom predpokladaným spôsobom (§ 139 ods. 2 a 3 SSP) ako súčasť práva na spravodlivý proces. Zároveň dal do pozornosti čl. 152 ods. 4 Ústavy SR v súvislosti s povinnosťou vykladať a uplatňovať všeobecne záväzné právne predpisy v súlade s ústavou, nálezy Ústavného súdu SR, sp. zn. III. ÚS 341/07 a sp. zn. II. ÚS/675/2014, judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a rozhodovacia prax správnych súdov (napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4Sžo/12/2010), z ktorej vyplýva, že akýkoľvek nedostatok alebo neadekvátnosť v odôvodnení môže viesť k nezákonnosti rozsudku z formálnych dôvodov. Kasačný súd dospel k záveru, že z odôvodnenia krajského súdu nie je zjavné jeho vlastné posúdenie a nie je zrejmé, z akých dôvodov sa stotožnil s interpretáciou žalovanej a nechal bez povšimnutia namietanú argumentáciu žalobcu. V ďalšom konaní zaviazal krajský súd opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, vyjadriť sa k zásadným otázkam vzťahujúcim sa na prejednávanú vec, posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovanej v spojení s rozhodnutím a postupom prvostupňového správneho orgánu aj s ohľadom na tam uvedené rozhodnutia súdov v obdobných veciach, vo veci opätovne rozhodnúť a rozhodnutie riadne odôvodniť.

20. Krajský súd v Bratislave vo veci opätovne rozhodol rozsudkom, č. k. 4Sa/51/2020-119 zo dňa 01.07.2020 tak, že žalobu zamietol a žalobcovi nepriznal právo na náhradu trov konania. Námietku žalobcu týkajúcu sa výkladu a aplikácie ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení nepokladal za dôvodnú, poukazujúc na to, že ani Najvyšší súd SR vo svojej rozhodovacej praxi nezastáva k tejto otázke jednotný právny názor. Krajský súd sa stotožnil s výkladom uvedeným v rozsudkoch Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 7Sžso/31/2013 zo dňa 28.05.2014, sp. zn. 10Sžo/46/2016 zo dňa 31.05.2017, sp. zn. 4Sžo/51/2016 zo dňa 04.10.2016 a uviedol, že vychádzal aj z gramatického výkladu tohto zákonného ustanovenia a dospel k záveru, že k nepredpísaniu alebo odpusteniu už predpísaného penále môže dôjsť iba vtedy, ak ide o dlžné poistné alebo príspevky k 31.12.2009, ktoré nebolo zaplatené do 30.04.2010, pričom musí byť zaplatené všetko dlžné poistné. Podľa názoru súdu žalovaná nemohla žalobcovi odpustiť vyúčtované penále, pretože žalobca do 30.04.2010 zaplatil dlžné

poistné ba vo výške 502,04 EUR z celkovej dlžnej sumy 2259,07 EUR. Ani druhú námietku, týkajúcu sa aplikácie ustanovenia § 240 ods. 2 zákona o sociálnom poistení nevyhodnotil súd ako dôvodnú, pretože poistným sa podľa tohto zákonného ustanovenia má na mysli poistné ako celok a nie je možné rozčleňovať predpísané penále podľa druhu jednotlivých poistných odvodov a z tohto rozčleňovania vyvodzovať rozpor s ustanovením § 240 ods. 2 zákona o sociálnom poistení.

21. Proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č. k. 4Sa/51/2020-119 zo dňa 01.07.2020 podal žalobca kasačnú sťažnosť zo dňa 20.08.2020, ktorou žiadal, aby kasačný súd v súlade s ustanovením § 462 ods. 2 SSP napadnutý rozsudok zmenil a zrušil napadnuté rozhodnutie žalovanej. Najvyšší správny súd SR rozsudkom, č. k. 7Sžsk/90/2020-156 zo dňa 24.08.2022 rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k. 4Sa/51/2020-119 zo dňa 01.07.2020 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Kasačný súd dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná, keďže sa stotožnil s kasačnou námietkou žalobcu podľa § 440 ods. 1 písm. i) SSP, pretože postup krajského súdu, ktorý nerešpektoval záväzný právny názor odvolacieho súdu uvedený v predchádzajúcom zrušujúcom rozsudku, je v rozpore s § 469 SSP. Krajský súd síce v novom rozhodnutí uviedol vlastný logický a gramatický výklad ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení, ale opomenul právne posúdiť dokument vypracovaný žalovanou, označený ako „uznanie dlhu“ a splátkový kalendár spolu s oznámením (návrhom) na splácanie dlhu v splátkach, a to v priamej spojitosti s ustanovením § 293bl zákona o sociálnom poistení. Kasačný súd uviedol, že krajský súd sa v novom rozhodnutí nevyjadril ani k zásadným otázkam vzťahujúcim sa na prejednávanú vec, keď zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovanej v spojení s rozhodnutím a postupom prvostupňového správneho orgánu neodôvodnil, aj vzhľadom na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 9Sžo/54/2013 zo dňa 25.02.2015, rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 6S/327/2016 a na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, na ktoré poukazovala žalovaná.

VI. Konanie na správnom súde

22. Správny súd v prvom rade uvádza, že s odkazom na zákon č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o správnych súdoch“) bol zriadený aj Správny súd v Bratislave. Podľa § 3 ods. 1 zákona o správnych súdoch správne súdy začnú svoju činnosť 1. júna 2023. V zmysle § 3 ods. 3 písm. b) zákona o správnych súdoch prešla právomoc z Krajského súdu v Bratislave, Krajského súdu v Nitre a Krajského súdu v Trnave na Správny súd v Bratislave. Predmetná právna vec tak prešla na Správny súd v Bratislave a bola pridelená náhodným výberom do samosudcovského oddelenia 13Sa a následne v dôsledku personálnych zmien obsadenia súdu sudcami bola náhodným výberom pridelená do samosudcovského oddelenia 17Sa a neskôr do oddelenia 19Sa.

23. Podľa ustanovenia § 199 písm. a) zák. č. 162/2015 Z. z. Správneho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) „Sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.“

24. Podľa ustanovenia § 199 ods. 2 SSP „V konaní podľa tejto hlavy správny súd zohľadňuje špecifické potreby vychádzajúce zo zdravotného stavu a sociálneho postavenia účastníka konania - fyzickej osoby a poskytuje jej poučenie o jej procesných právach a povinnostiach.“

25. Podľa ustanovenia § 199 ods. 3 SSP „Ak nie je v tejto hlave ustanovené inak, použijú sa na konanie v sociálnych veciach ustanovenia o konaní o všeobecnej správnej žalobe.“

26. Podľa § 202 ods. 2 SSP „Správnu žalobu fyzickej osoby správny súd posudzuje neformálne. Ak je žalobcom právnická osoba, správna žaloba musí obsahovať všetky náležitosti uvedené v odseku 1 a § 182 ods. 1.“

27. Podľa § 203 ods. 1 SSP „Rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu.“

28. Podľa § 203 ods. 2 SSP „Pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi.“

29. Podľa ustanovenia § 493e SSP „Konania začaté a neskončené do 30. júna 2023 sa dokončia podľa tohto zákona v znení účinnom do 30. júna 2023; ustanovenie § 493f tým nie je dotknuté.“

30. Správny súd v Bratislave (ďalej len „správny súd“ alebo „súd“) ako vecne a miestne príslušný (§ 10 a § 13 ods. 3 SSP) po preskúmaní administratívneho spisu, napadnutého rozhodnutia a postupu žalovanej dospel k záveru, že žaloba je dôvodná a napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť v súlade s ustanovením § 191 ods. 1 písm. c) SSP. Správny súd rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania (§ 107 ods. 2 SSP). Deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli správneho súdu a na internetovej stránke správneho súdu v lehote viac ako 5 dní pred jeho vyhlásením a rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 19.07.2024 (§ 137 ods. 4 SSP).

VII. Aplikovaná právna úprava

31. Podľa ustanovenia § 129 ods. 1 zákona o sociálnom poistení „Suma poistného na nemocenské poistenie, suma poistného na starobné poistenie, suma poistného na invalidné poistenie, suma poistného na úrazové poistenie, suma poistného na garančné poistenie, suma poistného na poistenie v nezamestnanosti, suma poistného na financovanie podpory a suma poistného do rezervného fondu solidarity (ďalej len "poistné") sa určujú percentuálnou sadzbou z vymeriavacieho základu dosiahnutého v rozhodujúcom období (ďalej len "vymeriavací základ").“

32. Podľa § 146 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. v znení platnom do 31.12.2017 „Sociálna poisťovňa môže na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby povinnej odvádzať poistné povoliť splátky dlžných súm pre platobnú neschopnosť tejto osoby, ak dôvodne možno predpokladať, že v období nie dlhšom ako 18 mesiacov bude schopná zaplatiť dlžné sumy poistného, a ak je už v čase rozhodovania o povolení splátok týchto dlžných súm schopná plniť odvodové povinnosti.“

33. Podľa § 146 ods. 2 zákona o sociálnom poistení „V rámci povolenia splátok dlžných súm Sociálna poisťovňa uvedie aj zvýšenie dlžných súm o úrok vo výške trojnásobku ročnej základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky platnej ku dňu povolenia splátok dlžných súm. Ak trojnásobok základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky nedosiahne 10 %, použije sa ročná úroková sadzba 10 %.“

34. Podľa § 146 ods. 4 zákona o sociálnom poistení „Na povolené sumy splátok dlžných súm sa ustanovenie o predpísaní penále nepoužije.“

35. Podľa § 240 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 28.02.2017 „Fyzickým osobám a právnickým osobám povinným odvádzať poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, ktoré neodviedli poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie za príslušný kalendárny mesiac včas alebo ich odviedli v nižšej sume, Sociálna poisťovňa predpíše penále vo výške 0,05% z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti alebo do dňa začatia kontroly, ak tento zákon neustanovuje inak.“

36. Podľa § 240 ods. 2 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 28.02.2017 „Predpísané penále podľa odseku 1 nemôže presiahnuť dlžnú sumu poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za kontrolované obdobie. Sociálna poisťovňa penále nepredpíše, ak penále za kontrolované obdobie nie je vyššie ako 3,32 eura.“

37. Podľa § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení „Sociálna poisťovňa nepredpíše penále alebo odpustí povinnosť zaplatiť predpísané penále, ktoré sa viaže na dlžné poistné a dlžné príspevky na starobné dôchodkové sporenie podľa osobitného predpisu za obdobie pred 1. januárom 2010 zaplatené najneskôr do 30. apríla 2010.“

38. Podľa ustanovenia § 516 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len ako „Občiansky zákonník“) „Účastníci môžu dohodou zmeniť vzájomné práva a povinnosti. Ak z dohody nevyplýva nepochybne, že dojednaním nového záväzku má doterajší záväzok zaniknúť, vzniká nový záväzok popri doterajšom záväzku, ak sú pre jeho vznik splnené zákonom požadované náležitosti.“

39. Podľa ustanovenia 558 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka „Ak niekto uzná písomne, že zaplatí svoj dlh určený čo do dôvodu aj výšky, predpokladá sa, že dlh v čase uznania trval. Pri premlčanom dlhu má také uznanie tento právny následok, len ak ten, kto dlh uznal, vedel o jeho premlčaní.“

40. Podľa ustanovenia § 570 ods. 1 Občianskeho zákonníka „Ak niekto uzná písomne, že zaplatí svoj dlh určený čo do dôvodu aj výšky, predpokladá sa, že dlh v čase uznania trval. Pri premlčanom dlhu má také uznanie tento právny následok, len ak ten, kto dlh uznal, vedel o jeho premlčaní.“

VIII. Právne posúdenie vecí správnym súdom

41. Správny súd v prvom rade posudzoval, či boli splnené podmienky konania a dospel k záveru, že žaloba bola podaná včas (§ 181 ods. 1 SSP), oprávnenou osobou (§ 171 ods. 1 SSP) a je prípustná (najmä § 6 a 7 SSP).

42. Súd napadnuté rozhodnutie preskúmal v medziach žalobných bodov, berúc do úvahy aj neviazanosť súdu žalobnými bodmi (§ 203 ods. 2 SSP), vrátane konania, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, pričom vychádzal zo skutkového a právneho stavu, ktorý tu bol v čase právoplatnosti rozhodnutia žalovanej (§ 119 a § 135 ods. 1 v spojení s ustanovením § 493e SSP). Pri zisťovaní skutkového stavu správny súd vychádzal zo žalovanou predloženého administratívneho spisu.

43. Predmetom súdneho prieskumu je rozhodnutie žalovanej, ktorým žalovaná zmenila prvostupňové rozhodnutie tak, že uznala námietku premlčania práva predpísať penále, ktoré sa viaže na poistné a príspevky za obdobie august až december 2004 a január až apríl 2005 a penále predpísala len za obdobie máj 2005 až december 2008 v sume 1996,44 EUR a v tomto zmysle upravila aj prílohu prvostupňového rozhodnutia. V ostatnom odvolanie zamietla a prvostupňové rozhodnutie potvrdila.

Žalobca namietal nezákonnosť napadnutého rozhodnutia žalovanej z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci.

44. Medzi účastníkmi konania nebola sporná skutočnosť, že poisťné a príspevky podľa zákona o sociálnom poistení a zákona č. 43/2004 Z. z. (ďalej len ako „poisťné a príspevky“) za obdobie august 2004 až december 2008 neboli zo strany žalobcu uhradené riadne a včas a sporná nebola ani výška dlžného poisťného. Spornými sú medzi účastníkmi konania najmä dve právne otázky, a to výklad a aplikácia (i) ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení a (ii) ustanovenia § 240 ods. 2 zákona o sociálnom poistení na prípad žalobcu. Hoci samotný žalobca v žalobe ani v neskorších vyjadreniach v súdnom konaní pred správnym súdom nenamietal resp. nežiadal preskúmanie právnej otázky týkajúcej sa povahy uznania dlhu, podpísaného žalobcom dňa 16.01.2010, vo vzťahu k splatnosti dlžnej sumy (túto skutočnosť namietal najprv v odvolacom konaní v rámci administratívneho konania a následne až v kasačnej sťažnosti zo dňa 13.07.2017 a v kasačnej sťažnosti zo dňa 20.08.2020), berúc do úvahy ustanovenie § 453 ods. 1 SSP, vzhľadom na povinnosť súdu riadiť sa právnym názorom kasačného súdu vysloveným v zrušujúcom rozhodnutí, správny súd sa zaoberal aj touto právnou otázkou.

45. V prvom rade sa správny súd zaoberal spornou otázkou týkajúcou sa výkladu ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení žalovanou, ktorá vychádzala z toho, že predpokladom pre odpustenie penále je zaplatenie všetkých dlžných súm poisťného a príspevkov zo strany žalobcu za celé obdobie poistenia pred 01.01.2010, a to do zákonom stanoveného termínu 30.04.2021. Uvedený právny názor prezentovaný žalovanou v napadnutom rozhodnutí a v jej vyjadreniach v súdnom konaní považuje správny súd za nesprávny z nasledujúcich dôvodov.

46. Správny súd poukazuje na to, že súdy sú povinné právne predpisy interpretovať a aplikovať vždy z pohľadu účelu a zmyslu ochrany právom garantovaných základných práv a slobôd. Aj v prípade novej konkurencie viacerých (racionálne obhájiteľných) interpretačných alternatív je nutné zvoliť si ako výsledok výkladu tú, ktorá je ústavne konformnejšia. Zároveň „Interpretácia zákona nemôže popierať účel a zmysel právnej úpravy a vo svojich dôsledkoch reštriktívne zasahovať do základných práv a slobôd, ktorých rešpektovanie je súčasťou základných princípov právneho štátu.“ (II. ÚS 142/2015). Úlohou súdu je v podmienkach materiálneho právneho štátu nájsť také riešenie, ktoré je v súlade aj s princípom spravodlivosti, a teda neprístupovať k výkladu dotknutých zákonných ustanovení čisto formalisticky, neberúc do úvahy nachádzanie ich zmyslu a účelu. Ústavný súd SR konštatoval, že ústavne súladný výklad zákonov týkajúcich sa rozhodovacej činnosti súdov predstavuje neoddeliteľnú súčasť ich rozhodovacej činnosti a ako taký jedine zodpovedá základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy (II. ÚS 50/01).

47. Z ustanovenia § 240 ods. 1 zákona o sociálnom poistení vyplýva, že fyzickým osobám a právnickým osobám povinným odvádzať poisťné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, ktoré neodviedli poisťné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie za príslušný kalendárny mesiac včas alebo ich odviedli v nižšej sume, Sociálna poisťovňa predpíše penále vo výške 0,05% z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poisťného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti alebo do dňa začatia kontroly, ak tento zákon neustanovuje inak. V konaní bolo na základe obsahu administratívneho spisu preukázané, že žalobca dlžné poisťné a príspevky zaplatil oneskorene, pričom časť poisťného a príspevkov za mesiace máj 2005 až (čiastočne) august 2005, zaplatil v termíne do 30.04.2010, ale časť poisťného – za mesiace od augusta 2005 do decembra 2008 do tohto času neuhradil.

48. Ustanovenie § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení predstavuje výnimku z povinnosti žalovanej predpísať penále resp. odpustiť už predpísané penále pri omeškaní s úhradou poisťného a príspevkov za obdobie pred 01.01.2010 za splnenia podmienky, že dlžné poisťné a príspevky boli zaplatené najneskôr do 30. apríla 2010.

49. Pri aplikácii § 293bl zákona o sociálnom poistení žalovaná zastáva názor, že na jeho aplikáciu, teda na nepredpísanie penále alebo odpustenie povinnosti platiť penále by sa prihliadlo len vtedy, pokiaľ by povinná osoba uhradila všetky dlžné sumy poisťného za obdobie pred 01.01.2010 najneskôr do 30.4.2010. Naopak podľa názoru žalobcu, ak vykoná hoci len čiastočnú úhradu, vo vzťahu k nej už nie je možné penále predpísať.

50. Správny súd poukazuje na to, že táto otázka bola už viackrát predmetom súdnych rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, ako aj Najvyššieho správneho súdu SR, a v tomto smere odkazuje na najmä rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR, sp. zn. 9Sžsk/38/2021 zo dňa 30.11.2022, z ktorého súd cituje: „K tejto otázke sa kasačný súd už viackrát vyjadroval. Najvyšší správny súd poukazuje napr. na rozsudky NS SR sp.zn.9Sžso/54/2013 zo dňa 25.2.2015, 1Sžo/84/2014 zo dňa 31.5.2016,

7Sžo/217/2015 zo dňa 30.3.2017, či 2Sžo/147/2015 zo dňa 11.12.2017. Najvyšší súd zaujal právny názor, že v kontexte s § 139 ods. 1 a 3 zákona o soc. poistení je potrebné vykladať aj ustanovenie § 293bl ods.1 zákona tak, že za obdobie pred 1. januárom 2010 sa považujú jednotlivé kalendárne mesiace pred 01.01.2010. Ak účastník za tieto jednotlivé kalendárne mesiace poistné a príspevky síce zaplatil oneskorene, ale v lehote do 30.4.2010, potom je právne nevýznamné, či za ďalšie kalendárne mesiace žalobca odviezol poistné a príspevky oneskorene, teda po lehote uvedenej v § 293bl ods. 1.“

51. Správny súd sa v celom rozsahu stotožňuje s právnym názorom vyjadreným vo vyššie uvedených rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR a Najvyššieho správneho súdu SR a nevidí dôvod odkláňať sa od tejto už ustálenej rozhodovacej súdnej praxe. Právne názory uvedené v súdnych rozhodnutiach, na ktoré poukazuje žalovaná, už boli prekonané následnou judikatúrou kasačného súdu.

52. Pokiaľ ide o námietku žalovanej, že ak by zákonodarca mal v úmysle ustanoviť a ustáliť dosiahnutie zaplataenia poistného čo i len v časti, túto skutočnosť by vyjadril jednoznačne, poukazujúc pri tom na Spoločnú správu výborov Národnej rady Slovenskej republiky č. 1830/2009 (1275a) zo dňa 01.12.2009, súd vo vzťahu k tejto námietke odkazuje na rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR, sp. zn. 7Ssk/126/2022 zo dňa 13.10.2023, v ktorom kasačný súd konštatuje, že: „15...práve z textu § 293bl ods. 1 zákona o soc. poistení vyplýva úmysel zákonodarcu nepredpísať alebo odpustiť povinnosť zaplatiť predpísané penále, ktoré sa viaže na dlžné poistné a príspevky za obdobie pred 1.1.2010, ktoré bolo zaplatené najneskôr do 30.4.2010. Na poistné a príspevky za obdobie pred 1.1.2010, ktoré neboli zaplatené najneskôr do 30.4.2010, sa toto ustanovenie nepoužije. Nič teda nebráni Sociálnej poisťovni predpísať penále z neodvedeného poistného a príspevkov za obdobie pred 1.1.2010, ktoré neboli zaplatené do 30.4.2010, avšak to poistné a príspevky spred 1.1.2010, ktoré boli do 30.4.2010 zaplatené, penalizovať nemôže. Poistné a príspevky splatné do 31.12.2009 teda nie je možné chápať ako jeden celok, ale je potrebné oddeľovať poistné za jednotlivé mesiace, ktoré bolo zaplatené do 30.4.2010 a ktoré bolo zaplatené až po tomto dátume, resp. nebolo zaplatené vôbec. 16. Tento gramatický výklad zákona nie je možné spochybniť ani dôvodovou správou, na ktorú poukazuje žalovaná. V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. IV.ÚS 121/2022, podľa ktorého v prípadoch vzájomného významového konfliktu medzi doslovným výkladom normatívneho textu a subjektívne historickým výkladom nemôže ani jasne formulovaný úmysel zákonodarcu vyjadrený v dôvodovej správe prevážiť nad jasne formulovaným textom právnej úpravy, pretože z hľadiska právnej istoty adresátov normatívneho pôsobenia zákonodarcu nie je rozhodujúce to, čo normotvorca chcel v texte právneho predpisu vyjadriť, ale to, čo skutočne vyjadril, pretože len daný text bol verejne vyhlásený.“

53. S ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti je preto žalovaná v ďalšom konaní povinná postupovať tak, že za obdobia (jednotlivé kalendárne mesiace) pred 01.01.2010, za ktoré žalobca zaplatil poistné a príspevky do 30.04.2010, sa uplatní tzv. generálny pardon podľa ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení a za tieto obdobia oneskoreného zaplataenia poistného a príspevkov nie je možné predpísať penále.

54. Medzi účastníkmi nebolo sporné, že žalovaná rozhodnutím č. XXX-XXXXXXXXXX-XXXX/XX zo dňa XX.XX.XXXX predpísala žalobcovi dlžné poistné a príspevky za obdobie august 2004 až december 2008. Uvedené rozhodnutie nie je súčasťou predloženého administratívneho spisu a nie je predmetom súdneho prieskumu v tomto konaní. Následne, v reakcii na uvedené rozhodnutie, žalobca požiadal žalovanú o povolenie splátok (list zo dňa 29.09.2009). Právoplatným rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu č. XXXX-XXXX-XXXX/XXXX z XX.XX.XXXX bola žiadosť žalobcu z 29.09.2009 o povolenie splátok dlžných súm poistného zamietnutá pre nesplnenie podmienok uvedených v ustanovení o sociálnom poistení, keďže vzhľadom na ukončenie registrácie žalobcu ako samostatne zárobkovo činnnej osoby nebolo možné posúdiť jeho schopnosť plniť si odvodové povinnosti v čase rozhodovania o povolení splátok dlžných súm poistného. Následne žalobca na základe oznámenia žalovanej zo dňa 22.12.2009 uznal dlh na poistnom a príspevkoch, predpísaných rozhodnutím žalovanej č. XXX-XXXXXXXXXX-XXXX/XX zo dňa XX.XX.XXXX, v celkovej sume 2259,07 EUR (uznanie dlhu podľa ustanovenia § 558 Občianskeho zákonníka zo dňa 10.01.2010) a zaviazal sa splatiť ho v 18 splátkach, s úhradou poslednej splátky v júli 2011. Spornou medzi účastníkmi v administratívnom konaní bola otázka, či žalovaná bola alebo nebola oprávnená predpísať žalobcovi penále za sumu, vo vzťahu ku ktorej žalobca uznal svoj dlh voči žalobkyni a zaviazal sa ho uhradiť v splátkach podľa rozpisu uvedeného v uznaní dlhu zo dňa 10.01.2010, keďže žalobca tvrdí, že táto listina, označená ako uznanie dlhu podľa § 588 Občianskeho zákonníka, je dohodou o novácii záväzku, na základe ktorej predchádzajúci záväzok zanikol a vznikol nový záväzok, ktorý bol povinný splniť v novodohodnutých termínoch splatnosti podľa rozpisu splátok.

55. Správny súd poukazuje na to, že inštitút uznania dlhu podľa § 558 Občianskeho zákonníka nemožno stotožňovať s inštitútom povolenia splátok podľa § 146 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Zároveň

ho nie je možné stotožňovať ani s inštitútom novácie záväzku podľa ustanovenia § 516 alebo § 570 Občianskeho zákonníka. Podľa ustanovenia § 558 prvá veta Občianskeho zákonníka „Ak niekto uzná písomne, že zaplatí svoj dlh určený čo do dôvodu aj výšky, predpokladá sa, že dlh v čase uznania trval.“ Uznanie dlhu je jednostranný právny úkon dlžníka, ktorým uznáva, že zaplatí svoj dlh, pričom zákon nešpecifikuje, či má ísť o jednorazové splnenie dlhu alebo o postupné plnenie v splátkach. Uznanie dlhu vyvoláva viaceré právne účinky a jedným z nich je aj založenie plynutia novej premlčacej doby vo vzťahu k uznanému dlhu. Nedotýka sa však pôvodnej splatnosti uznaného dlhu a dlh uznaním nezaniká. Na rozdiel od uznania dlhu privatívna novácia záväzku podľa ustanovenia § 570 Občianskeho zákonníka je uskutočnená dohodou veriteľa s dlžníkom o tom, že sa doterajší záväzok nahrádza novým záväzkom, pričom doterajší záväzok zaniká a dlžník je povinný plniť nový záväzok. V prípade privatívnej novácie ide o dvojstranný právny úkon (dohoda veriteľa a dlžníka), ktorým sa nahrádza dovtedajší záväzok. Obdobne pri kumulatívnej novácii (§ 516 Občianskeho zákonníka) ide o dvojstranný právny úkon v občianskoprávnom vzťahu, ktorým sa sice obsah pôvodného záväzku mení, k pôvodným právnym skutočnostiam môže byť pridaná ďalšia právna skutočnosť, ktorou účastníci záväzkového vzťahu dohodou zmenia svoje práva a povinnosti, ale pôvodný záväzok nezaniká (ak z dohody nepochybne nevyplýva niečo iné).

56. Z obsahu listiny označenej ako „Uznanie dlhu podľa § 558 Občianskeho zákonníka“ zo dňa 10.01.2010 (ďalej len ako „Uznanie dlhu“), podpísanej žalobcom, vyplýva, že ide o jednostranný právny úkon žalobcu, ktorým žalobca uznal svoj dlh, ktorý vznikol z titulu dlžných súm poisťovního na sociálne poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, predpísaných rozhodnutím žalovanej č. XXX-XXXXXXXXXX-XXXX/XX zo dňa XX.XX.XXXX, právoplatným a vykonateľným dňa 26.10.2009 a zároveň sa zaviazal uhradiť uznaný dlh podľa rozpisu splátok uvedeného v čl. III. Uznania dlhu. V Uznaní dlhu je zároveň uvedené, že ak nebude pohľadávku žalovanej žalobca splácať riadne a včas, je si žalobca vedomý toho, že žalovaná pristúpi k nútenému výkonu rozhodnutia. Uznanie dlhu neobsahuje žiaden záväzok žalovanej ani dohodu medzi žalobcom a žalovanou, z ktorej by bolo možné vyvodiť ich vôľu uzavrieť dohodu o novácii. Vzhľadom na to sa správny súd ďalej nezaoberal otázkou prípustnosti zmeny povinnosti uloženej právoplatným a vykonateľným správnym rozhodnutím dohodou medzi správnym orgánom a účastníkom administratívneho konania, ktorému bola povinnosť rozhodnutím správneho orgánu uložená. Pokiaľ žalobca poukazoval na formuláciu, že „V prípade nedodržania termínu a výšky splátky podľa uznania dlhu stáva sa splatnou celá dlžná suma a Sociálna poisťovňa pristúpi k vymáhaniu pohľadávky cestou súdneho exekútora.“, uvedená formulácia nie je obsahom Uznania dlhu zo dňa 10.01.2010, ale je uvedená iba v oznámení žalovanej zo dňa 22.12.2009, ktorým mu navrhla, aby uznal svoj dlh na poisťovní a príspevkoch za obdobie august 2004 až december 2008. Uvedená, hoci treba podotknúť, že nesprávna, informácia zo strany žalovanej, nemá vplyv na zmenu splatnosti jednotlivých dlžných súm poisťovního a príspevkov, ktorá vyplýva priamo zo zákona (§ 143 zákona o sociálnom poistení).

57. Vzhľadom na omeškanie s platením dlžných súm poisťovního a príspevkov žalobca mohol a mal predpokladať, že porušenie povinnosti platiť poisťovné a príspevky riadne a včas bude zo strany žalovanej sankcionované. Obdobne ako v prípade omeškania s plnením občiansko-právnych či obchodno-právnych peňažných záväzkov, nastupuje aj podľa zákona o sociálnom poistení kompenzačný mechanizmus, či už v podobe úroku v prípade povolenia splátok (§ 146 ods. 1 a 2 zákona o sociálnom poistení) alebo v podobe penále (§ 240 ods. 1 zákona o sociálnom poistení). Žalobca preto nemohol legitímne očakávať, že jeho omeškanie s plnením poisťovního a príspevkov nebude penalizované. Je potrebné tiež dodať, že povinnosť informovať či poučiť dlžníka o tom, že okrem povinnosti uhradiť dlžné poisťovné mu následne vznikne aj povinnosť uhradiť penále za celú dobu omeškania, žalovanej zo žiadneho ustanovenia zákona o sociálnom poistení nevyplýva. Nedôvodná je preto aj námietka žalobcu, že pokiaľ by bol o tejto skutočnosti informovaný, postupoval by inak a uhradil by celý dlh jednorazovo.

58. Výška penále vyčíslená v napadnutom rozhodnutí žalovanej v dôsledku nesprávnosti jeho určenia pre nesprávny výklad a aplikáciu ustanovenia § 293bl ods. 1 zákona o sociálnom poistení neumožňuje zistiť, či by správne vypočítané penále presiahlo alebo nepresiahlo dlžnú sumu poisťovního a príspevkov za kontrolované obdobie na účel § 240 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, preto je v dôsledku tejto vady napadnuté rozhodnutie vo vzťahu k námietke žalobcu o rozpore napadnutého rozhodnutia s ustanovením § 240 ods. 2 zákona o sociálnom poistení nepreskúmateľné. Správny súd sa však stotožňuje s názorom žalovanej, že pod pojmom poisťovné sa rozumie celá suma poisťovního za všetky druhy sociálneho poistenia, ktoré majú byť povinnou osobou zaplatené za kalendárny mesiac, za ktoré sa poisťovné platí. Skutočnosť, že správny orgán prvého stupňa opomenul zohľadniť pri predpísaní penále omeškanie s platením poisťovního v časti týkajúcej sa konkrétneho druhu poistenia (v tomto prípade invalidného poistenia) nič nemení na skutočnosti, že žalobca bol povinný platiť poisťovné na invalidné

poistenie za dotknuté obdobie podľa zákona o sociálnom poistení a túto povinnosť splnil oneskorene (čo žalobca nerozporuje). Táto povinnosť vzniká zo zákona, a preto nie je relevantná námietka žalobcu, že sa o tejto povinnosti dozvedel až z prvostupňového rozhodnutia. Podľa ustanovenia § 240 ods. 1 zákona o sociálnom poistení žalovaná predpíše penále fyzickým osobám a právnickým osobám povinným odvádzať poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, ktoré neodviedli poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie za príslušný kalendárny mesiac včas alebo ich odviedli v nižšej sume t. j. pre účely predpisania penále sa zohľadňuje celková suma poistného a príspevkov, ktorá nebola odvedená včas alebo bola odvedená v nižšej sume za konkrétny kalendárny mesiac. Zároveň podľa ustanovenia § 240 ods. 2 zákona o sociálnom poistení predpísané penále podľa odseku 1 (§ 240 zákona o sociálnom poistení) nemôže presiahnuť dlžnú sumu poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za kontrolované obdobie. Pre určenie, či výška predpísaného penále presahuje dlžnú sumu je teda rozhodujúca dĺžka kontrolovaného obdobia, nie konkrétny druh sociálneho poistenia.

59. Na základe vyššie uvedených skutočností súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie žalovanej, je potrebné podľa § 191 ods. 1 písm. c) SSP zrušiť a vec vrátiť žalovanej na ďalšie konanie. Právnym názorom vyjadreným v tomto rozhodnutí je správny orgán viazaný (§ 191 ods. 6 veta prvá SSP).

60. V ďalšom konaní žalovaná v súlade s vyššie uvedeným právnym názorom ako odvolací orgán nanovo preskúma prvostupňové rozhodnutie a vyrovná sa s celým obdobím, za ktoré správny orgán prvého stupňa orgán predpísal penále: teda za obdobie august 2004 až apríl 2005, v ktorom uznala námietku premlčania (v tejto časti nebolo preskúmané rozhodnutie podrobené súdnemu prieskumu, avšak vzhľadom na nedeliteľnosť výroku správny súd pristúpil k jeho zrušeniu ako celku), za obdobie, za ktoré žalobca zaplatil dlžné poistné a príspevky spred 01.01.2010 do 30.04.2010 (v tejto časti je potrebné aplikovať § 293bl zákona o soc. poistení) a napokon za obdobie, za ktoré žalobca zaplatil dlžné poistenie a príspevky spred 01.01.2010 po 30.04.2010.

61. Právo na plnú náhradu dôvodne vynaložených trov prvostupňového konania aj kasačného konania správny súd priznal úspešnému žalobcovi podľa § 167 ods. 1 SSP v spojení s ustanovením § 467 ods. 3 SSP, pričom o ich výške bude v zmysle ustanovenia § 175 ods. 2 SSP rozhodnuté po právoplatnosti tohto rozsudku vyšším súdnym úradníkom.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je prípustná kasačná sťažnosť.

Kasačná sťažnosť musí byť podaná v lehote jedného mesiaca od doručenia tohto rozhodnutia a podáva sa na Správnom súde v Bratislave v počte vyhotovení, zodpovedajúcom počtu účastníkov konania (§ 443 ods. 1 SSP).

Lehota na podanie kasačnej sťažnosti je zachovaná, ak počas nej bola kasačná sťažnosť podaná na kasačnom súde (§ 444 SSP).

V kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podania (ktorému správne súdu je určená, kto ju robí, ktorej veci sa týka a čo ňou sleduje, podpis) uviesť a) označenie napadnutého rozhodnutia, b) údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené, c) opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 sa podáva (ďalej len „sťažnostné body“), d) návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh) (§ 445 ods. 1 SSP).

Kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že správny súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že a) na rozhodnutie vo veci nebola daná právomoc súdu v správnom súdnictve, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník konania, nemal procesnú subjektivitu, c) účastník konania nemal spôsobilosť samostatne konať pred správnym súdom v plnom rozsahu a nekonal za neho zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už skôr právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už skôr začalo konanie, e) vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený správny súd, f) nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, g) rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, h) sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu, i) nerešpektoval záväzný právny názor, vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti alebo j) podanie bolo nezákonne odmietnuté (§ 440 ods. 1 SSP).

Dôvod kasačnej sťažnosti uvedený v odseku 1 písm. g) až i) sa vymedzí tak, že sťažovateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Dôvod kasačnej sťažnosti nemožno vymedziť tak, že sťažovateľ poukáže na svoje podania pred správnym súdom (§ 440 ods. 2 SSP).

Kasačná sťažnosť nie je prípustná, a) ak sa opiera o iné dôvody, ako sú uvedené v § 440, b) ak sa opiera o dôvody, ktoré sťažovateľ neuplatnil v konaní pred správnym súdom, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie, hoci tak urobiť mohol, c) ak smeruje len proti dôvodom rozhodnutia správneho súdu (§ 439 ods. 3 SSP).

Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti (§ 445 SSP).

Sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa musia byť spísané advokátom. Tieto povinnosti neplatia, ak má sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, ak ide o konania o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c) a d), ak je žalovaným Centrum právnej pomoci (§ 449 SSP).